



Utvecklingspolitisk riktlinje för det civila samhället



ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET

Innehåll

Förord	3
1 Utgångspunkter	5
1.1 Centrala begrepp och aktörer	5
1.2 Det civila samhällets roller och många skepnader	6
1.3 Samband med den föregående riktlinjen	7
1.4 Förhållandet mellan det offentliga utvecklingssamarbetet och frivilligorganisationernas utvecklingssamarbete	8
1.5 Hur påverka de civila samhällenas utveckling	9
1.6 Politiska styrningsströmmar i centrala referensländer	10
2 Avsikt och mål med det utvecklingssamarbetsstöd som riktas till det finländska civila samhället	11
2.1 Finlands tyngdpunkter	11
2.2 Finländskt mervärde	12
2.3 Verksamhet i Finland	13
3 Hur det civila samhället i utvecklingsländerna förstärks	14
3.1 Det civila samhällets verksamhets betydelse och möjligheter	14
3.2 Förstärka målländernas kapacitet	15
3.3 Behov av att utveckla verksamheten	16
4 Det civila samhällets betydelse för att det internationella samfundets mål ska uppnås	17
4.1 Utgångsläge	17
4.2 Utvecklingssamarbetets resultatriktning och det civila samhället	17
4.3 Finlands åtgärder för att förstärka utvecklingssamarbetets resultatriktning sedda ur det civila samhällets vinkel	18
4.4 Internationellt samarbete gällande utvecklingsinformation och utvecklingsfostran	19
5 Grundprinciper för beviljande av statsunderstöd	20
5.1 Lagliga grunder	20
5.2 Utvecklingspolitiska grunder	20
5.3 Utvecklingssamarbetsverksamhetens kvalitet, resultatriktning, relevans och effektivitet som grundläggande principer	21
5.4 Stödformer	22
6 Centralorganisationernas roll	24
7 Effektivare administration och växelverkan	26
7.1 Utveckling av utrikesministeriets och organisationernas samarbete	26
7.2 Intensivare samarbete mellan utrikesministeriet och organisationerna i internationella samarbetsforum	27
7.3 Effektivare administration	27

Förord

Det civila samhället är en väsentlig och oskiljaktig del av Finlands utvecklingssamarbete. Genom frivilligorganisationernas verksamhet är det möjligt att åstadkomma resultat inom sådana branscher, regioner och grupper som det offentliga utvecklingssamarbetets instrument och metoder inte når. Samarbetet på gräsrotsnivå är mycket fruktbart när det är som bäst.

Det speciella värdet hos det utvecklingssamarbete som frivilligorganisationerna utför ligger i de direkta kontakter som de skapar mellan vårt land och de civila samhällena i samarbetsländerna. Därför är det viktigt att så många finländska aktörer som möjligt deltar. På så sätt kan vi också utöka finländarnas kunskap om förhållandena i utvecklingsländerna, och förstärka allmänhetens stöd för utvecklingssamarbete.

Denna riktlinje ställer som allmänt mål att stödja livskraftiga civila samhällen i utvecklingssamarbetets partnerländer; civila samhällen som bygger på mångfald och rättsliga grunder. På så sätt bidrar man till att fattigdomen minskar, till medborgares deltagande i samhällsprocesser samt till att förutsättningarna för att demokrati och god förvaltning ska kunna utvecklas.

År 2006 utarbetades den första riktlinjen för medborgarorganisationer (frivilligorganisationer) för att precisera förhållandet mellan organisationerna och utrikesministeriet. Syftet var att förenhetliga praxis och kriterier för statsunderstöd samt att belysa förfaringssätt för att uppnå bättre insyn.

På grund av förändringar i tyngdpunkterna på nationell nivå och i internationella förhållanden föreligger nu ett behov av en ny utvecklingspolitisk riktlinje för det civila samhället. Denna riktlinje är, förutom en förteckning över de allmänna kriterierna för statsunderstöd, också en politisk linje. Riktlinjen definierar det civila samhällets aktörer och uppgifter mera ingående än sin föregångare. Vikten av att det civila samhället förstärks för att fattigdomen ska reduceras på ett hållbart sätt prioriteras. Likaså understryks hur viktigt det är att Parisdeklarationen och handlingsprogrammet från Accra verkställs, och vilka möjligheter dessa medför för bättre resultat-riktning. Målet med statsunderstödet till aktörer inom det civila samhället är, i enlighet med den grundläggande utgångspunkten i riktlinjen, att eliminera fattigdom och främja ekonomisk, samhällelig och naturekonomiskt hållbar utveckling, så som FN:s millenniemål från år 2000 förutsätter.



Den nya riktlinjen sporrar aktörer inom det finländska civila samhället att ytterligare fokusera på utvecklingen av sitt utvecklingssamarbetes kvalitet, dess resultatriktning, relevans och effektivitet. Dessa epitet är avgörande när man drar upp riktlinjer för och definierar statsunderstödens allokering och dess motiveringar.

Vi valde att tala om en riktlinje för det civila samhället med hänsyn till begreppets och aktörernas mångsidighet i linje med det etablerade begreppet Civil Society Organization. Rubriken beskriver verksamhetens vitt skilda former, initiativfriheten och oberoendet. Samtidigt fastslår begreppet riktlinje att man har gemensamma principer som man eftersträvar för att nå ett friktionsfritt utvecklingssamarbete.

Utrikesministeriet har satsat på att utveckla sin egen verksamhet som det civila samhällets aktörers statsunderstödmyndighet och samarbetspartner. En omständighet som ministeriet strävar efter att ytterligare främja är skapandet av partnerskap mellan det

civila samhället, den offentliga förvaltningen och den privata sektorn. Detta samarbete kan skapa nya innovationer och utbyte av god praxis för utvecklingen, samt lösningar som uppstår genom samhällsdebatter och som främjar utvecklingssamarbetets kvalitativa innehåll, resultatriktning, relevans och effektivitet. Dessutom betonar ministeriet att det finländska civila samhället intensifierar sitt inbördes samarbete och förenar sitt specialkunnande. I samband med det försöker vi tillsammans med aktörerna inom det civila samhället skapa metoder och förfaranden som stödjer det praktiska samarbetet.

Den nya riktlinjen är resultatet av intensivt samarbete mellan ministeriet och det finländska civila samhällets aktörer. Utbyte av åsikter och visioner har skapat större förståelse för det finländska utvecklingssamarbetets karaktär och förutsättningar. Denna process har fördjupat samarbetet mellan myndigheterna och det civila samhällets aktörer och förstärker partnerskapet i vår strävan efter det gemensamma målet.

Paavo Väyrynen

Utrikeshandels- och utvecklingsminister

Utgångspunkter

1.1 Centrala begrepp och aktörer

Syftet med den här riktlinjen är att stödja och uppmuntra aktörer inom det finländska civila samhället att ytterligare utveckla sitt utvecklingssamarbetes kvalitet, dess resultatriktning, relevans och effektivitet. Meningen är också att dra upp riktlinjer för och precisera allokeringen av statsunderstöd och dess motiveringar. Riktlinjen är främst avsedd för aktörer inom det civila samhället och myndigheter som bedriver utvecklingssamarbete.

För linjens inriktning är det väsentligt att aktörernas utvecklingssamarbete präglas av att verksamheten är oberoende av staten och inte eftersträvar vinst.

Med aktör inom det civila samhället avses i denna riktlinje, förutom föreningar

som stöder sig på tematiska eller ideella grunder, också stiftelser, forskningsinstitut, medier, fackförbund, aktörer inom näringslivet, tankesmedjor, religiösa samfund, andelslag, nätverk, olika sociala rörelser och annan organiserad samhällslig verksamhet för att uppnå de gemensamma målen.

Det civila samhället kallas ofta för den tredje sektorn och kan definieras utgående från två andra sektorer, den offentliga och den privata. Å ena sidan är det civila samhället det som inte hör till den offentliga eller den privata sektorn. Å andra sidan kan man också räkna vissa aktörer och delområden till det civila samhället, som har fasta kopplingar till den offentliga eller den privata sektorn. En uttömmande definition av det civila samhället och dess aktörer går inte att ge.



1.2 Det civila samhällets roller och många skepnader

Ett fungerande civilt samhälle bygger på ett väsentligt sätt på centrala medborgerliga friheter, särskilt på uttrycksfriheten, förenings- och församlingsfriheten samt på pressfriheten. Ett livskraftigt och mångsidigt civilt samhälle erbjuder samhället kanaler för deltagande. Som bäst kan det civila samhället främja medborgares möjligheter att påverka sin livssituation och ta sig ur fattigdom.

Det är väsentligt för utvecklingssamarbetet att målet med verksamheten som förstärker och stödjer det civila samhället är att eliminera fattigdomen och främja utveckling som är hållbar så väl ekonomiskt, samhällsligt och naturekonomiskt, i enlighet med de millenniemålsättningar som FN ställde upp år 2000.

Teman som Finland främjar genomgående, också genom stödet till det civila samhället, är kvinnors och flickors rättigheter, diskriminerade gruppers rättigheter, jämlika deltagandemöjligheter och kampen mot hiv/aids. I all verksamhet bör man också beakta klimatpolitiska krav.

Hur det civila samhället verkar och hur organiserat det är varierar kraftigt. Av verksamheten är en stor del löst organiserad, spontan och relativt kortvarig. Vår tid präglas av att växelverkan som sker på nätet och i sociala medier får allt större betydelse. De metoder och verksamhetsformer som elektroniska program erbjuder har intagit sin plats vid sidan av traditionell organisationsverksamhet.

På vilka nivåer det civila samhällets verksamhet försiggår varierar också, mellan lokala och globala. Även om det globala civila samhällets betydelse ökar kommer det civila samhället också i framtiden att vara

starkt förbundet med enskilda stater och lokala kulturer. Förutom kulturer påverkas det civila samhällets skepnader särskilt av politiska, legislativa, historiska och socioekonomiska faktorer.

Det civila samhället har flera roller och uppgifter ur utvecklingssamarbetets synvinkel¹:

- Främja mänskliga rättigheter, demokrati och god förvaltning; medborgarfostran, kännedom om rättigheter och lokaldemokratisk praxis m.m.
- Producera grundläggande tjänster och välfärdstjänster
- Övervaka statens och andra offentliga maktorgans handlingar (demokratisk kontroll)
- Försvara särskilda gruppers rättigheter
- Utöka deltagandet på gräsrotsnivå
- Främja och bedriva pluralistisk och mångsidig samhällsdebatt
- Mobilisera lokala resurser (frivilligverksamhet inbegripen)
- Prova och utveckla innovativa verksamhetsmodeller

¹ Jfr också Laitinen, Hanna (2001), Selvitys kehitysmaiden kansalaistoiminnan vahvistamisesta.

1.3 Samband med den föregående riktlinjen

Det här är utrikesministeriets andra riktlinje som rör det utvecklingssamarbete som det civila samhället bedriver. Linjen från 2006 bekräftade dåvarande praxis för finansiering och bokförde allmänna förutsättningar, villkor och kanaler för finansieringen.

I enlighet med linjen från 2006 har utrikesministeriet förnyat kriterierna för urval av partnerorganisationer, och en öppen ansökningsomgång för partnerorganisationer hölls år 2009. Utrikesministeriet har upprätthållit en dialog med organisationerna, man har deltagit i varandras evenemang och arrangerat olika arbetsseminarier och diskussioner.

Utrikesministeriet har övervägt att lägga ut administrationen av småprojekt men skrinlade tanken, och utvecklings- jämte administrationsarbetet kommer tills vidare att ledas från ministeriet.

Det är fortfarande aktuellt att underlätta ansöknings- och rapporteringsprocessen i små projekt, likaså att förnya reglerna för projektstöd. Man har beaktat tryggheten av små organisationers verksamhetsmöjligheter och projektplanernas kvalitet.

Frågor kring utvecklingssamarbetets effektivitet², resultatriktning, relevans och kvalitet har blivit det centrala ämnet för diskussioner såväl inom ministeriet som på det civila samhällsfältet. Definitionen av dessa begrepp och införlivandet av dem i utvecklingssamarbetet har krävt mycket diskussion, utbildning och försök. Samarbetet mellan organisationerna har intensifierats. Partnerorganisationernas erfarenhet och inbördes samarbete har stött utvecklingsarbetet också när det gällt mindre organisationers kvalitetsfrågor.

Den internationella samarbetsdimensionen har diskuterats mera än tidigare. I Parisdeklarationens uppföljningsmöte i Accra beaktades det civila samhället, och dess aktörer konstaterades spela en självständig roll i strävandena att uppnå utvecklingssamarbetets mål vad gäller resultatriktning.

Denna riktlinje styr det civila samhällets arbete tydligare än förut till att förstärka utvecklingsländernas civila samhällen. Produktion av tjänster som tryggar grundläggande tjänster för lokalbefolkning fortsätter som förut. Dessutom kan finländska organisationer göra starka insatser för att utveckla samarbetsländernas civila samhällen genom att förstärka sina samarbetspartner och utöka den samhälleliga kännedomen, aktiviteten och färdigheterna.

2 Med effektivitet (efficiency) avses relationen mellan de resurser som lagts ner på samarbetet och de resultat som har uppnåtts. Målet är så bra kostnadseffektivitet som möjligt.

Med resultatriktning (development effectiveness) avses graden av samarbetets direkta uppnådda resultat. Samarbetet är resultatriktat när det får till stånd sådan positiv förändring som projektet eftersträvar (ofta på kort sikt). Med resultatriktning (aid effectiveness) menar man också organisering av utvecklingssamarbetets förfaringsätt. Biståndsgivarnas verksamhet är resultatriktad när dess utgångspunkt

är samarbetslandets ägarskap och intensivt samarbete mellan givarna.

Med relevans och effektivitet (impact) menas positiv förändring i uppnåendet av övergripande samhälleliga utvecklingsmål. Utvecklingseffekterna syns i allmänhet först när samarbete har pågått länge, eller först efter att det har upphört.

Kvalitet (quality) är ett samlande begrepp som omfattar både effektivitet, resultatriktning och relevans. Lyckat utvecklingssamarbete består av alla dessa komponenter.

1.4 Förhållandet mellan det offentliga utvecklingssamarbetet och frivilligorganisationernas utvecklingssamarbete

Medborgarnas och deras organisationers, liksom andra samfunds deltagande i utvecklingssamarbetet, i form av volontärarbete och penningdonationer, är tecken på finländarnas ständiga tradition av gemensamt ansvar och solidaritet. Det är också ett tecken på att medborgarna sätter upp gemensamma mål och främjar dem. Medborgarnas påverkan och medborgarnas deltagande är viktiga orsaker till att Finland använder en anmärkningsvärd andel av skattemedlen till att förbättra livet för människor i utvecklingsländer. Det civila samhällets aktörer bär också stort ansvar när målen för användningen av dessa gemensamma medel ska väljas ut, och när samarbetet ska omsättas i praktiken.

En helhetsbild av det finländska utvecklingssamarbetet får man först när man placerar alla medel som allokeras till utvecklingssamarbete inom samma ramar. Olika finansieringskanaler har olika uppgifter och olika målsättningar. Finansieringskanalerna kompletterar varandra, och den helhet som de bildar skapar ramarna för genomförandet av vår utvecklingspolitik och för samarbetets hållbara verkningar i partnerländerna.

Multilateralt samarbete är att delta i globalt samarbete med FN-organisationerna och via finansinstitut. Utvecklingssamarbetets finansieringsobjekt kan vara allmänt stöd till någon internationell organisation, finansieringsandelar till en utvecklingsbank eller utvecklingsfond, eller delaktighet i ett omfattande utvecklingsprogram.

Finland finansierar utvecklingsbemödanden som en del av det europeiska samarbetsnätverket via Europeiska utvecklingsfonden och Europeiska unionens budget. En liten

del av detta stöd kan återvända till finländska organisationer och deras samarbetspartner som stöd beviljat av kommissionen, eller till utvecklingsländernas organisationer via delegationer.

Finlands bilaterala landsspecifika och regionala samarbete utgör en tredjedel av det egentliga utvecklingssamarbetet. Biståndsgivarsamfundet koordinerar sina åtgärder i Parisdeklarationens och Accrahandlingsprogrammets anda, men i sista hand är det Finland som självständigt svarar för beslutsfattande och uppföljning av sitt bilaterala bistånd.

Via utrikesministeriet finansieras frivilligorganisationers enskilda utvecklingssamarbetsprojekt, partnerskapsorganisationers utvecklingssamarbetsprogram, via speciella fonder utvecklingsländers småprojekt, internationella frivilligorganisationers (INGO) projekt samt finländska organisationers projektberedningsresor och reseunderstöd för utvecklingsländers representanter som deltar i internationella konferenser. Med stödet till frivilligorganisationer förverkligas under ett år nästan 1 000 projekt i 96 länder. De biståndsanslag som kanaliseras via frivilligorganisationerna utgör 13 % av anslagen för egentligt utvecklingssamarbete och ungefär en fjärdedel av anslagen för bilateralt utvecklingssamarbete (2009).

Beskickningarna förfogar över anslag för lokalt samarbete som är avsett för småskaligt, specifikt utvecklingssamarbete. Anslagen för lokalt samarbete erbjuder möjligheter till samarbete med bland annat lokala frivilligorganisationer och den privata sektorn.

I det utvecklingspolitiska programmet ses utvecklingen av ekonomisk verksamhet som en viktig metod för att avskaffa fattigdomen. Affärspartnerskapsprogram (Finnpartnership) och räntestöd är instrument avsedda att aktivera finländska affärsföretags verksamhet i utvecklingsländer.

1.5 Hur påverka de civila samhällenas utveckling

Det civila samhällets situation, struktur, roll och möjligheter att påverka samhället är resultatet av långa historiska händelsekedjor. Precis som vi inte kan tala om utvecklingsländerna eller de afrikanska staterna som en enhetlig grupp, kan vi bedöma deras civila samhällen med en enda mätare. I utvecklingssamarbetet måste man förstå särdragen i varje lands civila samhälle.

Det civila samhället är en del av den mänskliga verksamheten. Det är ett utrymme för människor att diskutera, debattera, förena sig och påverka sitt samhälle. Vår uppfattning idag om det civila samhället återspeglar det moderna och föränderliga samhällets strukturer. Alla människor har rätt till internationellt godkända samhällsliga förfaranden, särskilt respekten för de mänskliga rättigheterna, likaså till demokrati och god förvaltning, principerna om jämlikhet och icke-diskriminering, samt frihet att uttrycka sig och församlas.

Beskrivningarna av det civila samhället i olika länder har utarbetats enligt utvecklingspolitikens och utvecklingssamarbetets behov. Att jämföra ett så pluralistiskt fenomen som det civila samhället är mycket svårt. Stater, det civila samhällets aktörer och forskningsinstitut har försökt utveckla indikatorer och bedömningsgrunder för att mäta det civila samhällets utvecklingsnivå. Frivilligorganisationernas internationella samarbetsorgan CIVICUS³ har gjort en världsomfattande kartläggning av det civila samhällets tillstånd. Man har använt ett datainsamlingsystem och dataindex

som utgår från 78 indikatorer, Civil Society Index. Kartläggningen har gjorts i närmare 50 länder.⁴

Indikatorerna beskriver fyra dimensioner:

- *Det civila samhällets struktur* (medborgarnas deltagande, mångfald, grad av organisation, inbördes samarbete, resurser)
- *Verksamhetsbetingelser* (politisk miljö, grundläggande rättigheter och friheter, sociokulturell kontext, laglighet, relation mellan stat och civilt samhälle, relation mellan privat sektor och civilt samhälle)
- *Värderingar* (folkets makt, transparens, tolerans, våldsfrihet, jämställdhet mellan könen, reducering av fattigdom, ekologisk hållbarhet)
- *Relevans och effektivitet* (påverkan på offentlig politik, ansvarsfullhet hos stat och privat sektor, bemötande av samhällsliga intressen, empowerment av medborgarna, tillfredsställelse av samfundets behov)

Ur utvecklingssamarbetsaspekt är infallsvinkeln ändamålsenlig eftersom man inte granskar det civila samhället genom dess struktur utan genom dess uppgifter. Det civila samhället är en arena utanför familjelivet, den offentliga förvaltningen och marknaderna, där människor förenas för att främja sina gemensamma intressen. I det sammanhanget är det inte viktigt hurdana former det civila samhället antar utan hur det bemöter medborgarnas behov.

3 CIVICUS: World Alliance for Citizen Participation, www.civicus.org.

4 Jämförelsen av civila samhällen och Civil Society Index behandlas i två publikationer; Heionrich, V. Finn (red.), CIVICUS Global Survey of the State of Civil Society: Volume 1, och Heinrich, V. Finn och Lorenzo Fioramonti (red.), Global Survey of the State of Civil Society, Volume 2 Comparative Perspectives.

Finländska frivilligorganisationer bör utveckla sin egen yrkeskunskap och bedöma sina biståndsprojekts verksamhetsbetingelser, samt hela landet, staden eller bykollektivet ur det civila samhällets synvinkel. När målsättningen är att förstärka det lokala civila samhället måste man känna till vilka värderingar, aktörer, verksamhetssituationer, informationsresurser och ekonomiska resurser det innehåller och hur man kan förstärka dem. Lika viktigt är det att bli medveten om och förstå särdrag i förhållandet mellan partnerlandets civila samhälle och offentliga förvaltning.

1.6 Politiska styrningsströmmar i centrala referensländer

Finland bygger upp sin utvecklingspolitik och sitt utvecklingssamarbetes metoder i tätt samarbete med det övriga Norden och en grupp likasinnade biståndsgivare⁵. Dessa länders utvecklingspolitiska linjer harmonierar med varandra och med FN:s millenniemål, men länderna har ändå distinkta skillnader när det gäller tyngdpunkter och finansieringsmodeller.

Man kan säga att gruppen av likasinnade biståndsgivare till vissa delar kan delas in i dem som följer nordiska traditioner och dem som följer anglosaxiska. De största skillnaderna mellan Norden och särskilt Nederländerna, Irland, Storbritannien och Kanada har att göra med förhållandet mellan myndigheter och frivilligorganisationer. Enligt den nordiska traditionen betraktar organisationerna och ministeriet, eller biståndsmyndigheten, varandra som partner

som samarbetar i en anda av koncensus. I andra likasinnade länder är avståndet mellan finansiär och stödmottagare större, och finansieringen bygger i stor utsträckning på hur resultatbringande stödmottagarens verksamhet är.

Gemensamt för alla de likasinnade ländernas finansieringssystem är att stödet delas in i långvariga partnerskapsavtal som närmar sig programbaserat tänkande, i finansiering av småprojekt samt i finansiering av projekt som eftersträvar ökad medvetenhet hos det egna landets medborgare. Gemensam är också den relativt omfattande friheten för organisationerna att komma med initiativ och göra egna fria val (right of initiative).

Administrativa förfaranden, liksom var besluten om projektfinansiering sker och hur finansieringen fördelas, varierar däremot från ett land till ett annat beroende på deras biståndsförvaltnings struktur.

De likasinnade länderna har överensstämmande målsättningar när det gäller utvecklingsländernas civila samhällen. I alla ländernas riktlinjer ingår förstärkande av lokala civila samhällen som en viktig förutsättning. Huvudsakligen låter man de stödmottagande organisationerna sköta saken. Sverige och Danmark har ställt förstärkandet av lokala civila samhällen som mål för all sin utvecklingssamarbetsverksamhet, både den offentliga och frivilligorganisationernas.

5 Förutom de nordiska länderna har Nederländerna, Belgien, Irland, Storbritannien, Österrike, Kanada och Schweiz ingått i gruppen.

Avsikt och mål med det utvecklings-samarbetsstöd som riktas till det finländska civila samhället

2.1 Finlands tyngdpunkter

Utrikesministeriet betonar det finländska civila samhällets och frivilligorganisationernas betydelse och roll när det gäller att förstärka mållandets civila samhälle. Detta är grunden för all verksamhet.

Det civila samhällets aktörer arbetar med utvecklings-samarbete inom ett pluralistiskt verksamhetsfält. De verkar för att stödja och stärka det civila samhället, producerar tjänster och deltar i påverkande arbete. Verksamhetsfälten är inte alltid separata utan olika delområden kan varvas med varandra till helheter som stöttar varandra. Utvecklings-samarbete skapar en genuin kontakt mellan finländarna och aktörerna i partnerlandet.

2.1.1 Stöd till utveckling av partnerlandets civila samhälle

Det civila samhällets aktörers och organisationernas utvecklings-samarbetes mål är ett livskraftigt, pluralistiskt civilt samhälle som bygger på rättsliga grunder, och vars verksamhet stödjer och främjar att utvecklings-målen uppnås och människors välmående ökar. Ett fungerande och övergripande civilt samhälle stödjer medborgarnas deltagande i samhällsprocesser och förstärker därmed förutsättningarna för att utveckla demokrati och god förvaltning. Det civila samhället spelar en central roll när det gäller att övervaka myndigheters handlingar, exempelvis rörande användningen av utvecklings-samarbetsmedel.

Att skapa en miljö som stödjer det civila samhällets verksamhet i utvecklings-samarbetets partnerländer är ett mål som är gemensamt för utrikesministeriet och det civila samhällets aktörer. För att kunna



stödja det civila samhällets utveckling krävs att så väl strukturer som aktörer förstärks. Utrikesministeriet stödjer det civila samhällets aktörer direkt via anslagen för lokalt samarbete. I sin utvecklingspolitik kommer Finland att i tilltagande grad beakta utvecklingen av det lokala civila samhällets strukturer i sina förhandlingar om bilateralt utvecklings-samarbete med partnerländer.

Det är viktigt att stödja spontaniteten och självständigheten hos det civila samhällets aktörer för att förstärka det civila samhällets strukturer och aktörer. För många finländska aktörer och organisationer inom det civila samhället har det redan

länge varit ett samstämmigt mål för utvecklingsarbetet att förstärka partnerlandets civila samhälle. Aktörer och organisationer inom det finländska civila samhället har understött empowerment och förstärkt kapacitet hos sina partnerorganisationer eller andra aktörer inom det civila samhället, bland annat genom att överföra sin verksamhets administrativa tyngdpunkt på samarbetsländerna.

2.1.2 Produktion av offentliga tjänster

Det civila samhällets aktörer kan spela en viktig kompletterande roll för produktionen av tjänster när statens kapacitet är bristfällig. Aktörer och organisationer inom det finländska civila samhället erbjuder tjänster gällande utbildning, hälsovård, social service, landsbygdutveckling med mera - tjänster som utgör värdefulla delar av en vidsträckt helhet, och vilkas syfte är att tillfredsställa ett människovärdigt livs grundläggande behov i utvecklingsländer. Det civila samhällets aktörer befinner sig ofta i nyckelpositioner inom de nyss nämnda branscherna och samarbetar med lokala, regionala och statliga myndigheter. I vissa situationer och under vissa omständigheter är dessutom det understöd som styrs via det civila samhället det effektivaste möjliga sättet att reducera fattigdom och uppnå önskade utvecklingsresultat.

Utrikesministeriet fortsätter att stödja aktörer och organisationer inom det finländska civila samhället för att de ska erbjuda grundläggande tjänster i utvecklingsländerna. För allokeringsdel kommer man i fortsättningen att närmare beakta lokalt ägarskap och särskilt strävanden efter att styra tjänsteproduktionen mot en hållbar grund som är mindre beroende av

utvecklingsstöd. Dessutom fäster man uppmärksamhet vid att stats- och lokalförvaltningars skyldighet att upprätthålla offentlig service utvecklas.

2.1.3 Påverkande arbete

Att påverka politiska beslutsfattare, förvaltningar och den allmänna opinionen och att göra medborgarnas röst hörd har varit en del av många civila samhällsaktörers och organisationers verksamhet. Arbetet har ofta lett till resultat, till och med legislativa, men aktörerna har också ofta stött på hinder för medborgar- och organisationsverksamhet i lokal lagstiftning och förvaltning. Det är speciellt viktigt att man stödjer det civila samhällets aktörer i auktoritära stater.

2.2 Finländskt mervärde

Utgångspunkten för det finländska mervärdet är att de projekt som beviljas statsunderstöd håller hög kvalitet.

Med hjälp av utvecklingsarbetet erbjuder man kunskap och erfarenheter från finländsk medborgarpåverkan och finländsk samhällsmångfald så att man bemöter de lokala behoven och prioriteringarna. Här är det viktigt att inse vikten av växelverkan mellan det civila samhället och myndigheterna, att verksamheten utgår från mänskliga rättigheter och att betydelsen av ansvarsfullhet och grupptillhörighet understryks. Respekt för mänskliga rättigheter och jämställdhet är grundpelare i det finländska samhället, som gör det möjligt att utvecklingen sker genom olika sektorer.

De finländska biståndsarbetarna och volontärerna som deltar i förverkligandet av

utvecklingssamarbete på ort och ställe skapar en genuin kontakt mellan landets invånare och finländarna. Därför är det viktigt att så många finländska aktörer som möjligt deltar. Lokala kontakter på olika nivåer och utnyttjande av finländska sakkunniga inverkar för sin del på det stöd det finska folket ger det civila samhällets aktörer, och på medborgaropinionen om utvecklingssamarbete i allmänhet.

Med hjälp av utvecklingssamarbete är det möjligt att erbjuda finländsk fackkunskap exempelvis när det gäller undervisning, hälsovård, sociala frågor, jord- och skogsbruk. Med informations- och kommunikationsprogram kan man ytterligare förbättra projektens effektivitet och resultatriktning.

I framtiden kommer det att bli möjligt att skapa finländskt mervärde genom att utveckla samarbetet mellan organisationer, den privata sektorn och den offentliga sektorn. I bästa fall kan det civila samhällets partnerskap med den offentliga eller den privata sektorn leda till nya utvecklingsinnovationer, utbyte av god praxis och lösningar som uppstår genom demokratiska samhällsdebatter, vilket inte ensamstående aktörer kan uppnå på egen hand. Utrikesministeriet kommer i samarbete med centrala intressegrupper att utreda och ge rekommendationer om utvecklingsmöjligheterna för samarbetet med den offentliga sektorn, den privata sektorn och den tredje sektorn. Man bör också bättre utnyttja medier, forskningsinstitut och olika nätverks och sammanslutningars specialkunskaper än vad som nu är fallet.

Utvecklingssamarbetets splittring och funktionernas överlappning kräver att aktörernas inbördes samarbete och arbetsfördelning utvecklas. Det finländska mervärdet ökar i betydelse när man intensifierar inbördes samarbete och förenar specialkunnande

som aktörer inom det finländska civila samhället besitter, om de arbetar med samma tematiska frågor, har samma värderingar och kompletterar varandra. Utrikesministeriet uppmuntrar det civila samhällets aktörer, deras självständighet och handlingsfrihet med allt större respekt för samarbete inom områden som klimatförändringen, tryggad livsmedelsförsörjning samt barns, ungdomars och kvinnors ställning eftersom dessa områden är helt centrala när det gäller att reducera fattigdomen på ett hållbart sätt. Nätverk och tätt samarbete mellan aktörerna i partnerlandet är också önskvärt.

2.3 Verksamhet i Finland

Det civila samhällets aktörer spelar en viktig roll för utvecklingskommunikationen och utvecklingsfostran i hemlandet. Utrikesministeriet anser det viktigt att verksamhet som främjar globalt ansvar och medborgarnas stöd för utvecklingssamarbete samt utvecklingssamarbetets välkändhet bedrivs i hemlandet, och svarar för egen del för att medborgarnas rätt att få information om utveckling och utvecklingsländer uppfylls.

Det civila samhällets aktörer strävar efter att främja den utvecklingspolitiska debatten i Finland och bidrar på ett värdefullt sätt till dialogen mellan ministeriet och det civila samhället. Det nationella utvecklingspolitiska samarbetet förutsätter öppen kommunikation och långsiktig utvecklingsfostran i hemlandet. Som en del av den tväradministrativa globala fostran har utrikesministeriet utvecklingsfrågor, utvecklingsinformation och utvecklingsfostran i sitt ansvarsområde.

3.1 Det civila samhällets verksamhets betydelse och möjligheter

Det civila samhällets viktigaste allmänna uppgift är att eftersträva empowerment hos medborgarna, så att de aktivt påverkar offentliga beslutsprocesser och därmed sina egna liv.

Ett fungerande, ansvarskännande och pluralistiskt civilt samhälles betydelse som stöttepelare för hållbar utveckling erkänns i stor utsträckning av det internationella samfundet. I Norden men också i gruppen av likasinnade biståndsgivare har man ansett detta vara utomordentligt viktigt när utvecklingsmål eftersträvas, särskilt när det handlar om att avskaffa fattigdomen.

Det civila samhällets aktörer befinner sig i en nyckelposition när man försöker utöka kännedomen om medborgarliga rättigheter och skyldigheter, när man försöker få de svagaste människogruppernas åsikter att noteras, när man samlar socialt kapital, försöker åstadkomma samhälleligt deltagande, verkställa politiska och legislativa reformer samt utveckla god förvaltning.

Utgångspunkten för all verksamhet bör utgå från mänskliga rättigheter. Det finns inte någon entydig internationell definition på begreppet människorättsliga grunder. Enligt det finländska synsättet betonar en infallsvinkel som bygger på människorättsliga grunder aktivt utveckling, allas möjlighet till deltagande, allmän insyn, icke-diskriminering och ansvarskännande stater, när



normerna för mänskliga rättigheter övervakas och mänskliga rättigheter förverkligas.

Att förstärka den människorättsliga grund som det civila samhället bör bygga på är inte bara ett värde i sig utan också ett redskap för att förbättra förutsättningarna för hållbar utveckling. Demokrati och god förvaltning inverkar bland annat på landets ekonomiska verksamhetsbetingelser och attraktionskraft som investeringsobjekt.

I början av riktlinjen beskrevs det civila samhället som en vidsträckt, komplex helhet som omfattar många slags aktörer. Det civila samhället kan samla och aktivera lokala resurser för att utveckla den ekonomiska miljön och företagsamheten och därmed bidra till att hållbara utvecklingsmål uppnås. Civila samhällsaktörer som bedriver finländskt utvecklingssamarbete besitter omfattande och djupt specialkunnande som man kan utnyttja när man förstärker utvecklingsländernas civila samhällen inom olika områden.

Utrikesministeriets mål är att, i samarbete med aktörerna i det finländska civila samhället och utnyttjande utvecklingsländernas egen potential:

- förstärka det civila samhällets aktörers handlingskapacitet
- utöka medborgarnas deltagande och företagsamhet
- stödja nationell och internationell påverkan och dialog
- sträva efter att skapa omständigheter som möjliggör medborgarverksamhet
- utveckla den ekonomiska verksamhetsmiljön och företagsamheten

3.2 Förstärka mälländernas kapacitet

Avsikten med att förstärka partnerländernas kapacitet är att mångsidigt förbättra förutsättningarna för aktörerna inom utvecklingsländernas civila samhällen att utveckla sin verksamhet och påverka samhällsprocesser, särskilt reduceringen av fattigdom och jämlikt deltagande i samhälleligt beslutsfattande bland medborgarna.

Tillräcklig administrativ och ekonomisk nivå, liksom nivån av organisationsledarkunskap, erbjuder en grund på vilken det är möjligt att bygga verksamhetens innehåll. Den förstärkta handlingskapaciteten bör stödja stabilisering av partners verksamhet och etablering på hållbar grund. Som en del av detta bör man sträva efter att utveckla partners självständighet och oberoende, medelanskaffningen inkluderad.

Verktyg som på olika sätt utnyttjar informations- och kommunikationsteknologi, sociala medier, chattgrupper, bloggar och webbsidor har kört om de traditionella förfaringssätten som byggde på fysisk närvaro, inte bara på grund av sin hastighet utan också på grund av sin omfattning. I det civila samhällets utvecklingssamarbete har elektroniska medier och elektronisk kommunikation snarast fungerat som kompletterande kanaler och redskap, och inte som ersättande. Utrikesministeriet uppmuntrar det civila samhällets aktörer att effektivt utnyttja informations- och kommunikationsteknologiska program när de förverkligar sitt projekt- och programarbete och utvecklar sina samarbetspartners kapacitet.

Förutom dagens organisatoriska och tekniska möjligheter anser utrikesministeriet att förutsättningarna för lyckat utvecklingssamarbete är att man känner till lokala sedvänjor och kulturer och använder sig av kunskapen. Det kunnande, den färdighet och

den kännedom som överförs genom kamratstöd och inbördes inläring är väsentlig i allt samarbete mellan finländska och lokala aktörer, också när det handlar om att förstärka aktörernas handlingskapacitet.

Det civila samhällets band till landet och kulturen innebär utmaningar för partnerskapet mellan de finländska och de lokala aktörerna. Finländska aktörer bör anpassa sina projekt till omständigheterna och specialkraven i det lokala samhället. En förutsättning för att understöd ska beviljas är att man beaktar kraven på lokalt ägarskap och att deltagande ska vara öppet för alla.

3.3 Behov av att utveckla verksamheten

Finländska frivilligorganisationer har i sina projekt och program stött produktionen av grundläggande service i samhället genom samarbetsparterna i utvecklingsländerna. Av den utvecklingssamarbetsfinansiering som utrikesministeriet allokerar till frivilligorganisationer har nästan en tredjedel gått till att stödja grundläggande service, till exempel

inrättande av undervisning och hälsovård. För förstärkning av det civila samhället och direkt stöd till frivilligorganisationer i utvecklingsländerna har organisationerna använt ungefär en fjärdedel av det understöd de har beviljats.

Organisationernas utvecklingssamarbete täcker alla delområden som räknas upp i avsnitt 2.1. Att förstärka den människorättsliga grunden som det civila samhället bygger på kan organisationer göra antingen genom enskilda projekt eller genomgående i all sin verksamhet. Denna riktlinje förutsätter inte några radikala förändringar i verksamhetens struktur, eller att man behöver sluta erbjuda grundläggande tjänster. Men man uppmuntar ändå organisationer och andra aktörer att syna tyngdpunkterna i sin verksamhet och överväga mera insatser för att förstärka partnerländernas civila samhälle.

Utrikesministeriet intensifierar dialogen med det civila samhället för att kartlägga möjligheterna till samarbete och genomföra kompletterande funktioner. De finländska civila samhällsaktörernas erfarenhet och kunskap ska också utnyttjas mera effektivt i det offentliga bilaterala utvecklingssamarbetet.

Det civila samhällets betydelse för att det internationella samfundets mål ska uppnås

4.1 Utgångsläge

Viktiga samarbetsparter inom den utvecklingspolitik som berör det civila samhället är förutom partnerländerna de nordiska länderna, de andra likasinnade länderna, EU och OECD. Det civila samhällets aktörer spelar en aktiv roll i utvecklingspolitiken och utvecklingsamarbetets internationella processer.

Parisdeklarationen⁶ och handlingsprogrammet från Accra,⁷ som kompletterar Parisdeklarationen, utgör grunden för förbättrad resultatriktning hos biståndsgivarnas och det civila samhällets aktörers utvecklingsamarbete. Finland har förbundet sig till Parisdeklarationens och Accra-programmets principer för att förbättra utvecklingsamarbetets förfaranden. Utrikesministeriet effektiviserar sitt samarbete med aktörerna inom det finländska civila samhället som en del av det internationella samfundets gemensamma målsättningar.

4.2 Utvecklingsamarbetets resultatriktning och det civila samhället

Förändringarna som ägt rum i den internationella utvecklingspolitiska miljön, särskilt utvecklingsländernas förvärrade fattigdomsproblem, de ojämna framgångarna med FN:s millenniemål, de nya biståndsgivarnas⁸ ökade betydelse samt uppkomsten

av ett globalt civilt samhälle har lett till större tryck på att intensifiera ett övergripande internationellt samarbete, som också skulle inkludera icke-statliga aktörer. Det statliga understödet till det civila samhällets aktörer är ett delområde inom utvecklingsamarbetet, där givare och mottagare av bidrag har ansträngt sig för att uppnå bättre inbördes koordination.

Det internationella samfundet strävar ständigt efter bättre resultatriktning i utvecklingsamarbetet. Det innebär att man utvecklar förfaringsätten så att de bättre stödjer de utvecklingsmål som har ställts för utvecklingsamarbetet. I Parisdeklarationen, som undertecknats av Finland, fastslogs fem centrala principer för att bättre resultatriktning ska kunna uppnås: 1) det civila samhällets och förvaltningens ägarskap i utvecklingsländerna, 2) stödet bör harmoniera med samarbetsländernas utvecklingsstrategier och nationella system, 3) biståndsgivarnas förfaranden bör vara enhetliga, 4) resultaten bör bedömas systematiskt och 5) bägge parter är ansvarsskyldiga.

Parisdeklarationen utgör en nyttig ram för utvecklandet av samarbete mellan biståndsgivarregeringar, det civila samhällets aktörer och biståndsmottagande stater.

Vid mötet i Accra, där man följde upp Parisdeklarationen, avtalade man om ett handlingsprogram för genomförandet av Parisdeklarationen. Handlingsprogrammet från Accramötet bekräftar målsättningarna i Parisdeklarationen och preciserar dem för frivilligorganisationernas del. Dessa målsättningar är: 1) förbättra frivilligorganisationernas och de statliga programmets koordination, 2) förstärka frivilligorganisationernas resultatansvar och 3) förbättra frivilligorganisationernas informationsverksamhet.

6 Paris Declaration of Aid Effectiveness (2005)

7 Accra Agenda for Action (2008)

8 När det gäller stater särskilt Kina, och gällande icke-statliga aktörer olika fonder och stiftelser.

Accraprogrammet uppmanar för det första frivilligorganisationer att på egen hand utveckla sin verksamhet i en mera resultat-inriktad och ansvarskännande riktning, och för det andra frivilligorganisationer och regeringar att intensifiera sitt samarbete.

Det civila samhällets aktörers roll och betydelse har diskuterats i hög grad, speciellt när det gäller den utvecklingspolitiska koherensen, biståndets splittring, det humanitära biståndet, återuppbyggnad samt harmonisering av utvecklingssamarbetet. I debatten har tyngdpunkten legat på respekten för det civila samhällets aktörers frivilliga och självständiga ställning, men också på effektivare utnyttjande av det civila samhällets potential som en del av utvecklingssamarbetet som helhet.

Det finländska civila samhällets aktörers och deras lokala samarbetspartners verksamhet bör sammanhålla med det internationella biståndsgivarsamfundets verksamhet.

Utrikesministeriet uppmanar och stödjer organisationer att fortsätta med frivilliga processer så som Open Forum for CSO Development Effectiveness, vars syfte är att förbättra resultatriktningen.

4.3 Finlands åtgärder för att förstärka utvecklingssamarbetets resultatriktning sedda ur det civila samhällets vinkel

Finland ger starkt stöd åt samarbete mellan biståndsgivare när det gäller det civila samhällets aktörer. Finland deltar aktivt

i utvecklingen av verksamhetens koordinering och harmonisering, särskilt i det nordiska samarbetet, med de likasinnade givarländerna och i EU- och OECD-kretsar.

Finland uppmanar FN-organisationerna, Världsbanken och regionala utvecklingsbanker att satsa mer och bredare på det civila samhällets utveckling och på att samarbeta med det civila samhället. Finland anser det positivt att FN-organisationerna utvecklar sitt samarbete med det civila samhällets aktörer i en mera strategisk riktning, och förskjuter tyngdpunkten från tjänstestreprenader till att förstärka det civila samhällets aktörers kapacitet för påverkande arbete. Det civila samhällets aktörer innehar centrala positioner när man eftersträvar FN:s millenniemål och i utvecklingen av FN:s verksamhet och avtalssystem.

Biståndsgivarregeringar och aktörer inom det civila samhället har organiserat sig både tillsammans och var för sig för att genomföra handlingsprogrammet från Accra. Finland deltar intensivt så väl i samarbetet med givarregeringarna för att verkställa Accraprogrammet, som i dialogen med de internationella biståndsgivarregeringarna, mottagarna och aktörerna inom det civila samhället (multistakeholder). Finland stödjer med deltagande och finansiering globala samarbetsprojekt inom det civila samhället som är viktiga för verkställandet av Accraprogrammet. Inom ramarna för processen strävar det civila samhällets aktörer efter att precisera grundprinciperna och riktlinjen för sin egen verksamhets resultatriktning, samt efter att utveckla redskap och uppföljningsindikatorer som gör det möjligt att förstärka omständigheterna för medborgarverksamhet.

Handlingsprogrammet från Accra ålägger biståndsgivarregeringar skyldigheter att främja det civila samhällets aktörers möjligheter att koordinera sin inbördes verksamhet

9 Medborgarsamhällsaktörer försöker finna gemensamma principer för att förbättra resultatriktningen i sitt utvecklingssamarbete i processen Open Forum for CSO Development Effectiveness.

och reducera deras administrativa börda. För att fylla villkoret förutsätts att man avtalar om de områden där det är möjligt att harmonisera villkoren och kraven i samband med det stöd som det civila samhällets aktörer beviljas. För att trygga det civila samhällets pluralism anser Finland att det inte är ändamålsenligt att försöka harmonisera valet av stödmottagare, samarbetets innehåll eller tematiska och geografiska tyngdpunkter.

Finland kommer att fortsätta diskutera med de andra biståndsgivarna hur man kan stödja utvecklingsländernas civila samhällen effektivare än i dag. Det verksamhetsstöd som riktas direkt till det civila samhällets aktörer har enligt internationella utredningar¹⁰ i någon mån ökat på senare år, främst via givarländernas samfinansiering. Finland anser att det direkta verksamhetsstödet eventuella positiva och negativa följder bör utredas grundligt och med beaktning av helheten.

I det internationella samarbetet för utveckling av olika stödformer bör Finland också i fortsättningen fästa vikt vid behovet av att bevara den direkta kontakten mellan det finländska civila samhället och utvecklingsländernas civila samhälle, och det mer värde som dessa producerar. Harmonisering av stödets villkor och former är inte ett värde i sig utan bör stödja att stödets resultat-riktning förbättras. När man intensifierar det internationella samarbetet bör det ske i aktiv växelverkan med det civila samhällets aktörer.

Finländska frivilligorganisationer har långsiktigt utvecklat sin verksamhets resultat-riktning. Den intensiva dialogen mellan det finländska civila samhällets aktörer

och utrikesministeriet erbjuder goda förutsättningar för att inverka på den internationella diskussionens innehåll och uppställandet av konkreta mål.

4.4 Internationellt samarbete gällande utvecklingsinformation och utvecklingsfostran

Finland deltar, förutom i resultat-riktningsprocessen, också i det internationella samarbetet i samband med utvecklingspolitik sedd ur de civila samhällenas synvinkel.

Som en del av sin utvecklingspolitiska helhet anser Finland det viktigt att delta i olika nätverk och processer, såväl när det gäller global fostran och utvecklingsfostran som inom utvecklingskommunikationen. Grunden för den internationella debatten utgörs av deklarationen om global fostran från Maastricht:¹¹ Europeisk konsensus rörande utvecklingspolitik: global fostran och större medvetenhet¹², FN, andra internationella nätverk, förbindelser och konferenser. Utrikesministeriet understryker vikten av att infria internationella åtaganden.

Förutom samarbetet mellan stater, och mellan stater och organisationer, agerar dessutom representanter för det civila samhället aktivt på internationell nivå i olika processer och samarbetsorgan, och förstärker sitt samarbete och sina nätverk i linje med de andra aktörerna inom det civila samhället. Utrikesministeriet uppmanar det civila samhällets aktörer att upprätthålla och förstärka sin internationella verksamhet och skapa kontakter.

10 Reforming Government Funding of Development NGOs (2009); Civil Society Policy and Practices in Donor Agencies (2010).

11 Maastricht Global Education (2002).

12 Europeisk konsensus rörande utvecklingspolitik: global fostran och större medvetenhet (2007).

5.1 Lagliga grunder

Stöd för utvecklingssamarbete avsett för det civila samhället kan i Finland beviljas åt organisationer eller stiftelser som är registrerade i Finland, som besitter rättshandlingsförmåga och som inte eftersträvar ekonomisk vinst (i fortsättningen av detta kapitel kommer stödmottagarna, föreningarna och stiftelserna att benämnas ”organisationerna”). Organisationer som beviljas stöd måste besitta tillräcklig sakkunskap för att förverkliga och administrera projekt- och programverksamhet.

Beviljande av statsunderstöd styrs av lagen om statsunderstöd och dess bestämmelser. Dessutom påverkas frivilligorganisationernas utvecklingssamarbete av bokföringslagen, bokföringsförfattningen, lagen om offentlig anskaffning, föreningslagen, stiftelselagen och förvaltningslagen. Organisationerna bör också känna till lagstiftning som påverkar deras övriga verksamhet.

Utrikesministeriet kommer att bevara de särskilda krav som ställs på organisationer i sin nuvarande form. En organisation som anhåller om stöd måste vid tiden för ansökan ha varit registrerad i föreningsregistret i minst två år. Organisationen måste ha minst 30 medlemmar eller på annat sätt förfoga över bevisad förmåga att hantera utvecklingssamarbetsprojekt.

När en organisation anhåller om stöd för projektberedningsresa måste den ha varit registrerad i ett års tid.

5.2 Utvecklingspolitiska grunder

Frivilligorganisationernas utvecklingssamarbete är en väsentlig och oskiljaktig del av Finlands utvecklingspolitik. Förutom att frivilligorganisationerna måste följa lagen bör de också beakta statsrådets **utvecklingspolitiska program och verksamhetsspecifika**



riktlinjer i sitt utvecklingssamarbete. I allt utvecklingssamarbete som frivilligorganisationer genomför bör de beakta de **genomgående teman och klimathållbarheten** som Finlands utvecklingspolitik eftersträvar. Finlands utvecklingspolitik och frivilligorganisationernas utvecklingssamarbete styrs av att man har förbundit sig till FN:s millenniedeklarations målsättningar och värderingar. I sitt utvecklingssamarbete följer Finland också andra verksamhetslinjer som har antagits av FN och EU.

Frivilligorganisationerna bör beakta partnerländernas egna program för minskande av fattigdom och deras verksamhetspolitiska riktlinjer när de planerar och genomför sina projekt.

Det utvecklingssamarbete som organisationerna genomför kompletterar och stödjer det offentliga, det bilaterala och det multilaterala utvecklingssamarbetet och dessutom EU:s utvecklingssamarbete. Det speciella mervärde och den komplementaritet som frivilligorganisationerna kan erbjuda i relation till Finlands övriga bilaterala utvecklingssamarbete är deras direkta kontakter med gräsrotsnivån och sådana regioner och människogrupper som man inte når via den offentliga sektorns utvecklingssamarbete. Det civila samhällets aktörers stöd till det offentliga utvecklingssamarbetets metodurval är betydelsefullt också när det gäller att förebygga konflikter och naturkatastrofer, återhämtning från konflikter och vid återuppbyggnad.

Organisationerna kan genomföra sina projekt inom den sektor de valt i länder som finns förtecknade i OECD:s biståndskommittés lista över ODA-godtagbara länder. Utrikesministeriet sporrar organisationer att genomföra projekt särskilt bland de allra fattigaste människorna och i de minst utvecklade länderna (Least Developed Countries). För att förstärka det ömsesidiga stödet, förhållningen och komplementariteten önskar

utrikesministeriet att de finländska organisationernas projekt mera skulle rikta in sig på de tematiska, regionala och landsspecifika tyngdpunkterna i Finlands utvecklingspolitik. För sin del utvecklar utrikesministeriet metoder med vilkas hjälp man kan sporra organisationer att rikta sina projekt till sektorer och partnerländer som Finland prioriterar. Frivilligorganisationernas utvecklingssamarbete bör för sin del vara utvecklingspolitiskt konsekvent, och utgå från det utvecklingspolitiska programmet och de politiska riktlinjerna för verksamhetsfälten. Med koherens menas här arbete för att säkerställa att de olika politiska förgreningar som påverkar utvecklingsländerna stödjer utvecklingsmålsättningarna. Utrikesministeriet följer med att utvecklingspolitisk koherens förverkligas i organisationernas projekt.

5.3 Utvecklingssamarbets- verksamhetens kvalitet, resultat- inriktning, relevans och effektivitet som grundläggande principer

Frivilligorganisationernas utvecklingssamarbetsverksamhet bör vara av hög kvalitet och effektiv vare sig åtgärderna riktar sig till tjänsteproduktion, kapacitetsförstärkning eller påverkande arbete. Förutsättningen för alla stödformers beviljande är att organisationen har ett gott rykte, är tillförlitlig samt att dess utvecklingssamarbete håller hög standard gällande kvaliteten, resultat-inriktningen, hållbarheten, relevansen och effektiviteten. Medel användningen bör vara effektiv och ändamålsenlig. Funktionerna bör vara hållbara och medge att kapaciteten ökar, och man bör säkerställa att de inte upphör när den externa finansieringen tar slut.

För projekt- och programstödet del bör finländska aktörer ha en lokal

samarbetspartner på vars initiativ och från vars utgångspunkter verksamheten genomförs. Organisationen och dess lokala partner ska förbinda sig till långsiktig och hållbar utvecklingsverksamhet.

Utvecklingssamarbetsverksamheten föregås av identifiering av projektfunktionerna och en gemensam planeringsprocess. Projektiden måste komma från en lokal utgångspunkt men planeringsarbetet gör parterna tillsammans. Finländskt mervärde när det gäller projekt- och programverksamhet syns i samarbetet mellan aktörerna. Som hjälp vid planering, förverkligande och uppföljning kan organisationerna använda sig av olika underlättande verktyg, så som logiska referensramar. Via det gemensamma arbetet lär parterna känna varandra ännu bättre och förutsättningarna för lyckat utvecklingssamarbete ökar. Det blir lättare att se starka sidor och svaga, och att reagera. Det är viktigt att parternas olika ansvar och skyldigheter preciseras och bokförs i det skriftliga samarbetsavtalet. Även om ansvaret för ägarskapet, och för att funktionerna genomförs, vilar på den lokala parten agerar den finländska organisationen aktivt genom att stödja att projektfunktionerna verkställs och främjar för sin del att en aktiv dialog uppstår. I ett lyckat utvecklingssamarbetsprojekt lär sig bägge parter av varandra. Den finländska organisationen måste agera så att den inte ger upphov till stödberoende hos partnern, utan att denna kan frigöra sig från funktionsstödet när målen är uppnådda och deras hållbarhet tryggad.

En organisation som har beviljats stöd av utrikesministeriet är till det fulla beloppet ansvarig för att understödet används korrekt, i enlighet med planerna och budgeten. Utrikesministeriet måste underrättas om eventuella förändringar.

En självfinansieringsandel förutsätts alltid och dess storlek bestäms skilt för

varje stödform i direktiven för stödformerna. Enligt lagen om statsunderstöd får stödet inte täcka hela verksamheten som understöds.

5.4 Stödformer

5.4.1 Projektstöd och programstöd

Utvecklingssamarbetsstödet för frivilligorganisationer fördelas också i fortsättningen som projektstöd till små och medelstora organisationer och som programstöd till partnerskapsorganisationer. Dessa stödformer möjliggör organisationernas projekt- och programverksamhet i utvecklingsländer. Med stödformernas hjälp erbjuds medborgarna, via organisationerna, chansen att samarbeta, stödja parter i utvecklingsländer och skapa nätverk mellan människor och organisationer i nord och syd. Anslagens allokering till partnerskapsorganisationernas programstöd och de små och medelstora organisationernas projektstöd kommer att granskas framför allt med hänsyn till kvaliteten hos genomförd verksamhet och planeringen av ny verksamhet. Man kommer att fästa uppmärksamhet vid att små och medelstora organisationers verksamhetsmöjligheter tryggas vid allokeringen av anslagen.

När man kan ansöka om att bli partnerskapsorganisation informeras detta om i Helsingin Sanomat, Hufvudstadsbladet, på utrikesministeriets webbplats och via Samarbetscentralen för utvecklingssamarbete Kepa.

Projektstöd kan ansökas en gång om året, i mars-maj.

5.4.2 Specialstiftelser

Utrikesministeriet kommer att fortsätta stödja utvecklingsländers lokala

organisationers verksamhet genom tre specialstiftelser. De är Kansalaisjärjestöjen ihmisoikeussäätiö Kios, Abilis och Siemenpuu, som inom viktiga utvecklingspolitiska sektorer idkar handikapp-, miljö och människorättsarbete.

5.4.3 Stöd för informationsverksamhet och utvecklingsfostran

Organisationerna utför betydelsefullt arbete för att göra utvecklingsfrågor, utvecklings-samarbete och utvecklingsländerna bättre kända i Finland, och för att utvidga anhängarskaran. Allmänheten har rätt att få information om globala utvecklingsfrågor och det arbete som organisationerna utför är ett slagkraftigt verktyg. Varje år i juni-augusti har små och medelstora organisationer möjlighet att ansöka om stöd för informationsverksamhet och utvecklingsfostran av utrikesministeriet, och för informationsverksamhet i Finland som rör utvecklings- och rättvisefrågor och andra delområden av global fostran, till den del det berör utvecklingsländer eller innehåller en tydlig utvecklingspolitisk dimension.

Informationsverksamhet i Finland gällande enskilda projekt ingår i projektbudgeten och som högst kan fem procent av de totala kostnaderna användas för detta ändamål.

5.4.4 Stöd för konferensresor och projektberedningsresor

Utrikesministeriet fortsätter att bevilja stöd för organisationers konferensresor och projektberedningsresor.

Syftet med stödet för projektberedningsresor är att göra det möjligt för frivilligorganisationerna att genomföra sitt

utvecklingssamarbete. Med denna stödform vill man förbättra projektens kvalitet, resultatriktning, relevans och effektivitet. Stödet för projektberedningsresor är avsett för finslipning av projektplaner och bedömning- en av projekts realisationsmöjligheter.

Beträffande konferensresestödet kan utrikesministeriet bevilja finländska organisationer understöd för resekostnader som uppstår när representanter från utvecklingsländer (och representanter för internationella/regionala organisationer som representerar utvecklingsländer) deltar i internationella konferenser.

5.4.5 Europeiska kommissionens finansieringsinstrument

Organisationer kan också anhålla om stöd för sina utvecklings- och kommunikationsprojekt av Europeiska unionen. Utrikesministeriet stödjer projekt som finländska frivilligorganisationer har fått EU-finansiering för. Organisationer som har beviljats stöd av Europeiska kommissionen för sina projekt gällande utvecklingssamarbete och global fostran kan ansöka om tilläggsstöd av utrikesministeriet för att täcka projektets helhetskostnader.

5.4.6 Internationella frivilligorganisationer (INGO)

Utrikesministeriet stödjer med utvecklings-samarbetsmedel internationella frivilligorganisationer (INGO), som är nonprofitorganisationer och politiskt och administrativt oberoende av stater. De bedriver påverkande arbete, kampanjer och sakkunnigverksamhet samt producerar tjänster i utvecklingsländerna tillsammans med andra aktörer.

Samarbetscentralen för utvecklingssamarbete, Kefa, befinner sig i en central position när det gäller utvecklingen av det finländska utvecklingssamarbete som utförs av det civila samhällets aktörer. Det huvudsakliga syftet med det statsunderstöd som Kefa beviljas var enligt föregående riktlinje, och är fortsättningsvis, att främja det civila samhällets aktörers utvecklingssamarbete och den övriga utvecklingspolitiska verksamhetens kvalitet, resultatriktning, relevans, effektivitet och tillförlitlighet.

För att uppnå detta mål uppmanas Kefa att ytterligare utveckla sin verksamhet som frivilligorganisationernas samarbetsorgan och satsa tillräckliga resurser på utbildning, rådgivning och stödtjänster. Man önskar särskilt att Kefa ska fästa uppmärksamhet vid förhållandet mellan utbudet och efterfrågan på utbildning och rådgivning, och då beakta inte bara frivilligorganisationernas behov utan också de föränderliga utvecklingspolitiska verksamhetsbetingelserna. Kefa bör kunna bemöta såväl nya, gamla, små som stora aktörers utvecklingsbehov. I detta sammanhang hänvisas till definitionen i början av denna riktlinje, över det civila samhällets aktörer och det civila samhällets betydelse när man eftersträvar minskad fattigdom.

Utrikesministeriet kommer att fortsätta sin intensiva dialog och sitt samarbete med Kefa. Ministeriets mål är att förstärka den

ömsesidiga verksamhetens komplementaritet och kompatibilitet med hänsyn till Kepas självständiga status som övergripande centralorganisation för det civila samhället. I sin utveckling av verksamheten uppmanas Kefa att beakta resultaten av den dialog som ministeriet och Kefa har fört. Kepas aktiva deltagande i den process som förstärker det civila samhället på EU-nivå och global nivå erbjuder goda utgångspunkter för att påverka diskussionen om samarbetet mellan organisationerna, det civila samhällets aktörer och utrikesministeriet.

Utvecklingssamarbetsorganisationernas EU-plattform Kehys rf har utvecklat sin verksamhet utgående från frivilligorganisationernas behov. Kehys utbildnings- och rådgivningstjänster är efterfrågade och uppskattade för sin höga kvalitets skull. Också Kehys aktiva roll som debattskapare när det gäller utvecklandet av EU:s utvecklingssamarbete och utvecklingspolitik stödjer utrikesministeriets verksamhet. Dessutom skulle ministeriet anse det nyttigt om Kehys skulle axla en aktivare roll i den process där Finlands ställningstaganden formas, vid sidan av ställningstagandena på EU-nivå. Ministeriet kommer att fortsätta att stödja Kehys.

Utrikesministeriet uppmanar Kefa och Kehys att genom koordination av sin inbördes verksamhet fungera som länkar och forum för aktörer inom det finländska civila samhället, för att aktivt integrera dem i



centrala internationella samarbetsprocesser. Bägge centralorganisationerna uppmanas att fortsätta driva på den utvecklingspolitiska diskussionen. Centralorganisationerna uppmanas också att klargöra sina roller och sin arbetsfördelning och att undvika överlappande funktioner.

År 2007 fattade statsrådet ett principbeslut om att främja frivilligorganisationernas verksamhetsbetingelser, utvecklingsarbetet inbegripet. Den praktiska uppföljningen sköttes av Medborgarsamhällspolitiska delegationen. I februari 2010 tillsatte

statsrådet två utredningsmän att bekräfta organisationernas ekonomiska verksamhetsförutsättningar. Utredningen kommer bland annat att täcka behovet av förstärkt rådgivning och stödfunktioner i samband med statsunderstöd, hur efterfrågan och utbud överensstämmer i centralorganisationernas service, kvaliteten och utvecklingsbehoven. Utrikesministeriet deltar i utredningsarbetets styrgrupp och man kommer att tillämpa utredningens rekommendationer på det civila samhällets aktörers utvecklingsarbete till de delar det är ändamålsenligt.

7.1 Utveckling av utrikesministeriets och organisationernas samarbete

Utrikesministeriet har satsat på att utveckla sin verksamhet som statsunderstödsmyndighet och samarbetspartner för det civila samhällets aktörer. Utvecklingsarbetet har skett både på eget initiativ och utgående från det utvecklingspolitiska programmet samt utgående från det civila samhällets behov och önskemål. Förändringar i den internationella verksamhetsmiljön har varit av stor betydelse för samarbetets utveckling.

Man kommer också i fortsättningen att utveckla det kollektiva samarbetets etablerade former, speciellt frivilligorganisationsseminarier och partnerskapsforum, utgående från den respons man har fått av det civila samhällets aktörer och den efterfrågan man har varseblivit. Tematiska verkstäder eller andra slag av verkstäder som samlar representanter för det civila samhället och andra aktörer kommer också att arrangeras i fortsättningen. Den mest centrala samarbetsformen kommer också i framtiden att vara den ömsesidiga inläringen mellan det civila samhällets aktörer, likaså mellan det civila samhällets aktörer och förvaltningen.

Utrikesministeriet skapar praktiska förutsättningar för kamratstödsverksamhet mellan organisationer och aktörer inom det civila samhället. I det arbetet kommer man särskilt att beakta främjandet av god praxis och ändamålsenligt förfarande. Ministeriet stödjer intensivare samarbete mellan aktörer inom det finländska civila samhället och att de förenar sina specialkunskaper. I detta sammanhang strävar ministeriet efter att skapa metoder och förfaringssätt som

stödjer praktiskt samarbete tillsammans med det civila samhällets aktörer.

Enskilda organisationers, andra aktörers och ansvariga tjänstemäns dialog och arbetsutveckling kommer också att fortsätta systematiskt. Den centrala principen som styr verksamheten är strävan efter att utveckla organisationernas verksamhetsadministrativa och innehållsliga kvalitet för att uppnå utvecklingsmålen. Härvid fortsätter man att satsa konsekvent på utökad kvalitet, effektivitet, resultatnriktning och relevans i utvecklingssamarbetet.

Det civila samhällets aktörer uppmanas att komprimera ändamålsenligt samarbete med ministeriets olika regionenheter och utlandsrepresentationer. I motsvarande mån fäster ministeriet beskickningarnas uppmärksamhet på utveckling av samarbetsmöjligheterna med finländska civila samhällsaktörer som bedriver utvecklingssamarbete. Många frivilligorganisationer verkar i trakter där säkerhetssituationen är dålig. Att arbeta i bräckliga stater kräver god kännedom om verksamhetsmiljön och de lokala samarbetsparterna, samt att man är medveten om riskerna. Frivilligorganisationer som verkar i sådana länder uppmanas att kontinuerligt följa med utrikesministeriets resemeddelanden och upprätthålla diskussionskontakt med beskickningar och tjänstemän som ansvarar för ifrågavarande länder.

De civila samhällsaktörer som idkar utvecklingssamarbete arbetar för samma mål som utrikesministeriet. När samarbetets utvecklingspotential bedöms kommer uppmärksamhet att ägnas åt de civila samhällsaktörernas eventuella genomförande roll när det gäller att testa och utveckla innovativa verksamhetsmodeller i samband med det bilaterala utvecklingssamarbetet.

Samarbetet mellan utrikesministeriet och det civila samhället bör grunda sig på öppen och så omedelbar växelverkan som möjligt. Det ligger i alla parter intresse att det finländska civila samhällets stämma hörs på ett så täckande sätt som möjligt i den utvecklingspolitiska diskussionen. Ministeriet försöker erbjuda aktörerna inom det civila samhället förutsättningar att påverka och uttrycka sina åsikter i olika skeden av viktiga processer. Det sker särskilt i form av höranden och diskussioner och via elektroniska medier.

7.2 Intensivare samarbete mellan utrikesministeriet och organisationerna i internationella samarbetsforum

Intensivare internationellt samarbete mellan statliga och icke-statliga aktörer, speciellt gällande utvecklingen av utvecklingssamarbetets förfaringssätt i en mera resultatriktad riktning, förutsätter dialog mellan det finländska civila samhällets aktörer och utrikesministeriet. Täta kontakter och informationsutbyte mellan ministeriet och aktörerna inom det civila samhället, i synnerhet Kepa och Kehys, kommer att äga rum också i fortsättningen och utvecklas ytterligare.

De finländska frivilligorganisationernas satsning på sin verksamhets resultatriktning, utveckling av kvaliteten, effektiviteten och relevansen, det allmänna intresset och beredskapen för internationellt samarbete och arbetsfördelning samt organisationernas täta kontakter med förvaltningen skapar utmärkta förutsättningar för samarbetet. Samarbetets grund erbjuder goda möjligheter att tillsammans påverka den internationella diskussionen och biståndsgivarländernas ömsesidiga samarbete.

7.3 Effektivare administration

Användningen av anslag för utvecklingssamarbete bör vara kostnadseffektiv och transparent i alla former av utvecklingssamarbete. Det måste också vara möjligt att göra internationella jämförelser av medel användningen trots olika finansieringsmetoder. Därför har behovet av information ökat hos utrikesministeriet, liksom precisionskraven.

En annan faktor som förutsätter effektivare administration är statens produktivhetsprogram. När data behandlas och administreras måste man i ännu högre grad övergå till elektronisk behandling. För frivilligorganisationernas utvecklingssamarbetsprojekts administration innebär detta att ansökningar och rapporter kommer att inlämnas i elektronisk form under de närmaste åren.

Utrikesministeriet kommer att beakta underlättandet av små projekts ansöknings- och rapporteringsprocess, särskilt i samband med att reglerna för projektstödet förnyas.

För utvecklingssamarbetets öppenhet och offentlighet skull, liksom för det allmänna intressets, bör alla som vill ha möjlighet att enkelt få information om all verksamhet som stöds med Finlands anslag för utvecklingssamarbete.

UTRIKESMINISTERIET
Utvecklingsinformation

PB 456
00023 STATSRÅDET
Telefon: (09) 1605 6370
Fax: (09) 1605 6375
Växel: (09) 16005

Internet: formin.finland.fi/utvecklingspolitik och global.finland.fi
E-post: keoinfo@formin.fi